

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ „ 2 „
15 „ „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

„Narodu“ v našo obzamb.

Vedel se je „Narodu“ nekatere dni, kakor da bi hotel pojenjevati od svoje pogubne sovražljivosti zoper katoliško cerkev, in je nekoliko krepke skrival; pa smo mu prav malo verjeli. V št. 262 pa je zopet vse svoje roge pokazal in ob enem svojo velikansko nevednost, če ne še več zlobnosti, v verskih rečeh svetu razodel. V članku „Propadanje ultramontanske politike“ zopet čenčá, kakor da bi jezuiti cerkev Kristusovo vladali! Kdor tako butoglavno piše, on kaže, da ne veruje v Kristusovo cerkev, nepropadljivo in nezmotljivo, kar je od začetka verska resnica, da čisto nič ne vé, kaj se je godilo in se še godi v Rimu, v cerkvi in s cerkvijo sploh.

Papež sam in najveljavniši katoliški učenjaki so izrekli, da dogma nezmotljivosti Kristusovega namestnika nima nič opraviti s politiko, z vladarji, z vladami itd. Pa zastoj! „Narodovi“ pisarji verske reči vedó bolje od vsacega papeža in vsih teologov, ter kričijo in lažejo: „jezuitizem je z nezmotnostjo papeževo neko cerkveno občno absolutno nadvlado po vsem svetu vvesti hotel, — pa sami katoliški cerkvi škodoval . . .“ Da je nezmotljivost v Nemčiji rodila cerkveni boj, kdo razum „Narodovih“ „mladih“ modrijanov in kacega juda še to verjame, ako so mu zadnje dogodbe le po vrhu znane? Kaj ima n. pr. nezmotljivost opraviti pri oddajanju duhovskih služb, pri Bismarkovem trinoženju katoliških škofov itd.? Ravno toliko, kolikor pri laškem ropu in tolovajstvu, pri trpinčenju papeža, škofov in poštenih

katoličanov. Nespametno je sklicevanje na Gladstona in Angleško, zakaj Gladstonova brošura, ki je blezo „Narodu“ več kot sv. pismo, je le brošura, kakor legijon družih in čisto nič ne dokazuje in ne določuje v tem, kar tiče pravo korist katoliške cerkve; pač pa vemo, da ravno zdaj, že po razglašeni papeževi nezmotljivosti, se spreobračajo najslavnejši in najučenejši Angleži h katoliški cerkvi, možje, ki nekoliko bolj študirajo, resnico preiskujejo in ljubijo, kakor pa „Narodovi“ revni politikarji in še revniši katoličani, ki še tega ne vedó, da od veseljnega zbora sklenjen in od papeža potrjen nauk je dogma (verska resnica), ki jo mora vsak katoličan ravno tako sprejeti in verovati, kakor n. pr. nauk od včlovečenja Kristusovega, presv. Trojice itd., ako bi imeli zato tudi vsi „Gladstoni“ brošure pisati, vsi judje, katerim katoliška reč nič mar ni, jezike brusiti. Kdor ne vé tako imenitnih in najglavniših načel sv. vere, naj vsaj molči, da se mu ne bodo šolarčki smejali.

Ravno tako malo vzroka ima španjsko, francosko ali celo italijansko počenjanje, da bi svoje rogovilstvo na „ultramontanstvo“, to je, na katoličanstvo vračevalo, ter bi „ultramontanska“ politika zato propadala; za kar je „Narodu“ svojemu „bogu“ tako sladko hvaležen! In taki izvržki katoličanstva se predrznejo za katoliške Slovence politiko pisati! Ta list očita, da so „ultramontanci“ simpatizirali s Karlisti, ne pomisli pa, kako se je ravno s tem opekel, ker on simpatizira s španjskimi rogovileži, ki se z Bismarkom bratijo, tujce, ki gotovo le svoje lastne koristi iščejo, celo Hohenzollerja, na španjski prestol vsiljujejo in v deželo kličejo itd.

„Narodu“ tako svoj lastni princip, „vse v prvi vrsti za narodnost“ — z nogami tepta! Kako „Narodu“ v sedanjem liberalnem gnanju, ko se vsaka najmanjša rečica, vsaka oseba z železnimi svedri neštevilnih paragrafov privija in priklepa, more videti borbo za svobodo zoper ultramontanizem, to naj ume, kdor more! To je ideja Luciferjeva, ki je menil svoboden in svoj lasten gospod biti, ko je od Boga odpadel; to je misel tistih vitezov, katerim je mesena razuzdanost in jezična klepetavost njih zlata doba in svoboda.

Ako se cerkev s papežem, s škofi, z duhovstvom ropa, tare, v ječe zapira, ako se verske resnice zaničujejo in značajni verniki psujejo: ni to prvi — kakor tudi ne zadnji pot; — v preganjanju se pa ona vtrjuje in razširja. „Kri mučencev je seme kristijanov“. Pošteni katoličani se v času britkosti sv. cerkve toliko trdnje držé in se z njo vred vojskujejo zoper njene tlačivce; ne pa da bi po izdajsko njeno zastavo zapustili, v tabor njenih sovražnikov potegnili, pa hvalili „svojega boga“, da njih „mati“ preganjanje trpi!!!

Ko smo bili ta spis dokončali, nam je prišel v roko odgovor preslavnega vikšega škofa vestminsterskega dr. Manning-a na Gladstonov pamflet. Učeni pisatelj se je dolžnega čutil po angleških časnikih ob kratkem pa določno Gladstonovo krivičenje zavrniti ter za-se in za svoje vernike protestirati zoper taisto. Vikšji pastir na prvo zatrjuje, da vsa Gladstonova knjižura meri na trjenje, da katoliškim prebivalcem na Angleškem je vsled sklepa vatikanskega zbora nemogoče biti dobrim državljanom. Grešil bi, pravi dalje, zoper svojo

Podlistek.

Moč značaja.

(Po S. Smiles-u J. Steklasa.)

(Dalje.)

Čisto drugačen je človek krepkega značaja in velikega duha, ki spozna, da je za svoja dela odgovoren, in kteremu je dolžnost zakon življenja. On je resničen in pravicoljuben ne samo v svojih javnih dejanjih in poslih, nego tudi v družinskem krogu, ker je pravednost enako potrebna proti narodu. On je pošten v vsem, v vsakem zboru in dejanju; plemenit in velikodušen proti svojim protivnikom, kakor tudi proti slabejim. On je vesten v vseh svojih besedah in delih. Ko je Cromwell prosil od parlamenta, da naj mu mesto izsluženih gostničarjev in strežnikov, iz katerih je obstajala vojska republike, dajo drugih vojakov, zahteval je vestnih mož. Človek značajan zna tudi spoštovati; on spoštuje vse, kar je v tečaju stoletij sveto postalo; on tedaj čisla vsak

plemenit razcvet, vsako veliko misel, vsako veliko svrhu; on čisla tudi velike možé prošlosti kakor tudi svoje vrstnike. Spoštovanje je tudi sreči pojedinca, družine in naroda potrebno. Brez njega nima vere v Boga, niti zupanja v ljudi, nima društvenega miru niti napredka. Spoštovanje je samo druga beseda za vero, ktera ljudi veže med seboj in z njihovim Bogom.

Človek velikega duha obrne vsaki dogodek v gotovo izkustvo. Med izkustvom in njegovim razumom se sklene ozka zveza, kterež so plodovi velika in plemenita dela. On dela vse iz ljubezni, da si ljubezen pridobi; njemu je dober glas mil, a sramota zaničevanja vredna; on zapoveduje in uboga z enakodušnostjo, ker je tudi njegova namera v obeh slučajih enaka. In ker zna, da razum ni brezkoristen dar božji, dá se po njem voditi. Resnica mu je sveta, in njo si trudi pridobiti. V društvu je žarko solnce, kterež svetli žarki korake vsakega po pravem potu vodijo. On je prijatelj modremu, izgled neodločnemu in lek hudobnemu človeku. Tako ne čas od njega ne pride, nego ide ž njim in čim stareji je, tim bolj čuti duševno jakost v sebi, bolj nego slabost telesno.

Krepka volja in samodjavna snaga ste temelj velikemu značaju. Kjer je takšna volja in snaga, tam je življenje, in kjer je ni, tam je robstvo in slabost. „Krepek človek in vodopad si sama pot delata“, pravi pregovor. Krepek in odločen vojvoda ne odpira samo sebi pota, nego tudi druge za seboj potegne. Vsak njegov čin je znamenit, pokazuje samodjavno snago, neodvisnost in zaupanje v samega sebe, ter vzbuja nehotič splošno spoštovanje in čudenje. Takšni značajji so bili Washington, Pitt, Wellington, Ljudevit Gaj, ban Jelačić, škof Slomšek, Toman, z eno besedo takšni značajji so vsi veliki vodje ljudstev.

„Prepričan sem“, rekel je Gladstone govoreč v zbornici poslancev angleškega parlamenta o vrlinah nedavno umrlega lorda Palmerstona, „prepričan sem, da ga nam je za uzor postavila samo njegova krepka in jaka volja. Ona ga je podpirala, da ni maral za breme svoje starosti, nego da ga je še celo kakor s sebe vrgel, pa se mi še dandanes čudimo njegovej delavnosti, in čutimo se podvizani po njegovem sijajnem zgledu, da enako strpimo na stezi pravice in dolžnosti, njega pa da ljubimo in da se mu čudimo.“

dolžnost do katoličanov te dežele in do samega sebe, ako bi zoper tako trjenje kar naravnost ne oporekal. . . . Obsežek brošure se dá ob kratkem v te-le besede strniti: „Določila vatikanskega zbora so v razmerah katoličanov do državne oblasti naredila tako premembo, da katoličanom ni mogoče prisege za pokorščino opraviti, kateri se podvržejo pred razglašenjem te postave.“ Nato daje vikšiškof ta-le odgovor na Gladstonovo krivičenje: 1. Vatikanski sklepi ne za črko ali najmanjšo črtico niso spremenili ne tirjatev in ne bistva državljanske podložniške dolžnosti; 2. podložniška dolžnost katoličanov je ravno tako nepogojna, kakor vsih drugih kristijanov itd. Nadalje nadškof pravi, da javni mir se je v poslednji polovici tega stoletja vtrdil z odpravljenjem verskih preprirov in neenakosti pred postavo, in da nemška država bi bila lahko ravno tako mirna, ako bi njeni državniki ne bili podžigali ognja verske prepirljivosti, in da dr. Döllinger je spočetnik te narodovne nesreče. Nadškof miluje, da tudi v Gladstonovi brošuri ni našel le samo Döllingerjevega imena, ampak tudi njegova dokazovanja. — No, zdaj lahko vidi „Narod“, na kaj in na koga da se je opiral!

Politični pregled.

V Ljubljani 18. novembra.

Avstrijske dežele.

• **ministerski krizi**, pravi „N. fr. Pr.“, je vse potihnilo. To pa ni res. Čez vse ustavoverni stari „Fremdenblatt“ piše, da sedanjemu ministerstvu od lanskega borznega kraha sem, ko je pokazalo tako malo previdnosti in poguma, solnce zahaja in da stoji na razpotju, ki bode odločilo njegovo osodo. Tudi dunajskemu „Tagblattu“ se iz Lvova telegrafuje, da „Gaceta Lwowska“, ki je glasilo cesarskega namestnika Goluhovskega, objavlja neki članek, v katerem napoveduje spremembo notranjih vstavnih zadev ter ostre levite bere ustavovercem, voditelje staročeske pa preslavlja.

Že večkrat, piše „Politik“, so na Dunaju ministersva česki opoziciji na ljubav padla in vstala in zastoj bi na Dunaju iskali vlado, ki bi brez nas mogla računati. Zlasti pri zmedenih notranjih zadevah in od danes do jutri

negotovem vnanjem stanju nobenemu državniku, naj že spada h kateri koli stranki, ne more biti neznano, da sodelovanje tako močnega faktorja, kakor je česko ljudstvo, je Avstriji neobhodno potrebno. To spoznanje je že velikokrat vodilo dogodke v cesarstvu in je tudi tečaj sedanje situacije, naj se ustavoverci še tako moške kažejo. Kar vladajoči sistem z vsemi svojimi poskušnjami na Českem ni dosegel, to mora vsaj obetati in upati, sicer nima nobenega vzroka za svoj obstanek.“ Vstavoverci se pa še vedno tolažijo s tem, da se bodo Čehi naposled vdali, in „Pest. Lloyd“ je je nedavno rekel, da ravno sedaj je najmanj primeren čas za porazumljenje, ker se na Českem narodna stranka kruši in je treba še le počakati, kaj bo. Vstavoverci stavijo svoje zaupanje na Mladočehce, ki pa še sami ne vedo, pravi „Politik“, kaj hočejo. Vsak list kaj drugzega zahteva in te dni je neki mladočesk časopis ostro zahteval, da naj se že skoro osnuje program in da naj se v ta namen vsi Mladočehi skličejo v posvetovanje.

Profesorji filozofične fakultete na Dunajskem vseučilišču so po nasvetu dr. Miklošiča sklenili oporekati proti učnemu ministerstvu, ker je nedavno na priporočbo nekega gospoda, ki pri fakulteti nima nič opraviti, proti nasvetu kolegija imenovalo nekega izrednega profesorja.

Baron Rodič hoče na vsak način odstopiti. Njegov naslednik bo neki generalmajor Jovanovič, Rodičev svak in prijatelj.

Vnanje države.

Pruska hoče za mornarsko in telegrafično opravništvo na posodo vzeti 16 milijonov tolarjev. Poslancem ni nič kaj vseč, da vlada, ki je od Francozov dobila toliko milijonov, hoče že dolgove delati. „Grofa Arnima zarad bolehnosti niso zaprli v ječo; Tožno pismo so mu neki izročili 14. t. m., konečna obravnava pa bode 7. decembra.

Na Ruskem so zasledili veliko zaroto ter zaprli mnogo oseb. Pravijo celo, da so hoteli neko noč preiskati v Petrogradu vse hiše. Pa kje bi bili vzeli toliko policajev in vojakov?

Iz Španjskega so liberalni listi vedno veliko poročali o grozovitosti Karlistov. Tudi naš ljubeznjivi „Narod“ je v njihovi rog trobil, a sedaj celo „N. fr. Presse“ pripoznava,

da republikanci so po bitvi pri Št. Marku zažgali vse hiše svojih nasprotnikov. Karlisti se zbirajo pri Veri in hočejo napasti republikance, ki si ne upajo več napasti jih.

Na Laškem se nasprotovanje proti vladi čedalje bolj množi, zlasti v južnih deželah, kjer so Piemontezov že čez grlo siti. Pri volitvah je izvoljenih 271 ministerskih in 195 nasprotnih kandidatov.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane. (Konec.) Zadnjič smo govorili o zboru tukajšnjih nemčurskih učiteljev. Naj danes omenimo le še nekterih sklepov, ki so bili po specijalni obravnavi sprejeti. 3. točka določuje, da noben mojster ne sme sprejeti rokodelskega fanta v nauk brez postavnega odpustnega spričevala iz ljudskih šol. Novo šolstvo je vse vrtoglavo. Če kdo iz ljudske šole štopi v gimnazijo ali realko, ne potrebuje nobenega spričevala, rokodelskim fantom pa naj bi taka spričevala bila neobhodno potrebna?! Po 4. točki naj deželni šolski svet večkrat pregleduje, kako okrajni šolski svet izvršuje kaznovanja, naložena od krajnega šolskega sveta za poostajanje iz šole. Po 5. točki naj se k šolski nadzorski postavi doda še pristavek ali novela, kakor je v Istriji. (Postava od 11. febr. 1874.) Po tej noveli naj bi se krajni šolski svet, ki svoje dolžnosti ne spolnuje, po deželnem šolskem svetu razdjal in nov volil; ako pa tudi ta ne bi zadostil, naj bi se izvolil za vse šolstvo oskrbnik, ktere ga naj bi dotične srenje plačevale, kakor naj plačujejo tudi vse druge s tim vzrokovane stroške. To novelo je nasvetoval g. Sima. Po 6. točki landesschulconferenz želi, da naj napoldnevne šole jenjajo. Po 7. točki se okrajnim šolskim nadzornikom ukaže, naj nad tem čujejo, da se šolske postave izvršujejo z vso ostrostjo. Po 8. točki naj se c. k. deželni šolski svet s kn. škof. ordinarijatom dogovori, naj katehete tako vravna, da se drže krščanskemu nauku odločenih ur. Nemara tudi takrat, kadar je treba k bolniku iti, pokopavati, krščeovati itd. Naj tukaj memogredé še opomnimo sklepa v Št. Jerneju zbranih 13 učiteljev, ki na to meri, da orglanje se šteje med prepovedana stranska opravila učiteljev, namesto tega pa naj se učitelju plača povikša najmanj za 200 gold.

Hraber vodja vleče ná-se možê sorodnega značaja, kakor magnet železo ná-se potegne. Teško je njegovemu zgledu se izogniti. On spodbuja slabiča, da mu mora slediti. Tako se pripoveduje o nekem mladem častniku, da je v odločnem trenutku bitke skočil na junaške noge, mahnil s klobukom in poklical najbližje vojnike, da gredó z njim, ter se je vrgel med sovražnike. Vojniki se ohrabrijo, hité za mladencem in sovražnika srečno potolčejo.

Tako se godi tudi v vsakdanjem življenju. Za velikimi in dobrimi ljudmi se obračajo drugi; oni spodbujajo in vnemajo na delo vso svojo okolico; oni so tako rekoč živ tečaj lepih dél. Ako doseže človek krepkega in čestitega značaja kakšno moč ali oblast, čutijo se vsi, ki pod njim služijo, spodbujeni k vrlinam, ktere opazujejo nad svojim predpostavljenim. Vsak mornar, ki je pod Nelsonom služil, bil je navdahnjen od hrabrosti svojega vodje.

Ko je Washington privolil, da sprejme najvišje poveljništvo, videlo se je, kakor da bi bila ameriška vojska še enkrat tako močna postala. Mnogo let kasneje (1798), ko je Washington bil že ostarel in je v Mount Vernonu počival, bilo je še le verjetno, da bode

Francoska zaveznim državam vojsko napovedala. Takrat mu je pisal predsednik Adams: „Mi rabimo vaše ime; dopustite, da se smemo posluževati ga, ker je v njem večja sila, nego v mnogej vojski.“ Tolika je bila moč Washingtonovega značaja.

Krasno, zares divno piše Jefferson Washingtonu, ko se je hotel ta zahvaliti za čast predsedništva, in je precej za tem pretila nevarnost, da bode ameriška unija razpala. „Cela unija v vas zaupa. Od vseh razlogov, s kterimi bi mogli narod pomiriti, bode ta najjači, ako mu rečemo, da ste še v časti. So včasih takšni značaji, kakor da bi narodovi bili, in potem se mora človek želji za zasebno srečo svojo odreči, ter samo na to gledati, kako bi se sedanje in prihodnje blagostanje naroda spolnilo. In to, se mi vidi, je tudi vaša dolžnost, ktero vam je večna previdnost takrat odločila, ko je vstvarila vaš značaj in te dogodjaje, ki so se po njem razvili. S teh razlogov tedaj, a ne da bi se jaz bal za sebe in za svoje prijatelje, ki nimamo nikakoršne pravice od vas kakšne žrtve zahtevati, obračam se proti vašemu sklepu ter vas prosim, da ga proti spremenjenemu stanju stvari spremenite.“

V poedinih slučajih se nam vidi, kakor da so stanoviti ljudje sredstva neke čeznatorne sile. „Trebam samo z ного udariti ob tla Italije in cela vojska bode vstala,“ rekel je Pompej. Puščavnik Peter amienski se je samo oglasil v Evropi in vsa se je vzdignila nad Azijo. O kalifu Omeru se pripoveduje, da je znal s svojo palčico veči strah zbuditi nego kdo drugi z britkim mečem. Samo ime nekterih ljudi podobno je glasu troblje, — bilo je tudi takih mož, ki so še le po smrti najsajnejše zmage izvojskovali. „Nikdar ni bil Cezar bolj živ, mogočen in strašen, pravi Michelet, nego ko je staro njegovo telo kot blede ranjeno truplo na tleh ležalo; takrat še le so ga spoznali kot čistega, značajnega in pravega moža.“ Nikdar ni veliki značaj Viljema Oranskega na njegove zemljake toliko vpliva imel, kakor takrat, ko so začuli, da je ubit. Tistega dne namreč so sklenile holandske države, da bodo svojo sveto stvar z božjo pomočjo do zadnjega branile, ter niti denarju niti krvi zanašale; pa so tudi ostale mož beseda.

(Dalje prih.)

Iz vsega mišljenja in željenja, dejanja in nehanja glavarjev te učiteljske konferencije je zdaj menda vsakemu in slehernemu zadosti jasno to, da ni šola zavoljo kmeta, ampak kmet je stvarjen zaradi šole in zaradi učiteljske plače.

Moramo pa še enkrat zatrditi, da naše očitane zadeve zmerom le nasprotnike našega naroda, ne pa učiteljev, ki so kakor iz naroda tako tudi z narodom. Zraven toliko družih zvičajnih presukovanj v „Schulzeitungi“ (spis: Die Interpellation dr. Zarniks) je tudi to, da so domoljubi v letošnjem deželnem zboru ljudsko učitelstvo od sebe sunili! Ne sujejo jih domoljubi od sebe, temuč cerkvi in domači reči sovražni odpadniki jih s perfidnostjo za seboj vlečete, ne mara po pregovoru: Dulce est socios malorum habere!

iz Brda blizu italijanske meje 14. nov. Vaš cenjeni list ni pod tem naslovom še nobenega dopisa prinesel in javaljne bi ga še tako hitro, ako bi ne bil jaz deloma kot posiljeni deloma pa prostovoljni slovenski turist, od 1. t. m. svojih oči čez lepe briške holmce in vinograde tje čez reki Nadižo in Ter (Torre) in tje čez beneško ravnino v današnji dan vse od snega pobeljene karnske in kadorske ali tridentinske planine opiral in pasel. Pač res so Brda lep kotič jugozahodne Slovenije, zasajen s trtami, iz katerih pridelujejo tudi po Kranjskem in Koroškem znano sladko vino „rebulo“.

Ker sem pa tukej za toliko reči še ptujec, vam tega vinsko znamenitega kraja, kjer še Slovenci prebivajo tje do Nadiže ali beneške (t. j. severno laške) ravnine za zdaj še ne morem natančneje opisati, akoravno bi bilo to truda vredno. Kaj bi vam tedaj prvič iz tega kraja pisal? Marsikaj mi je pri srcu, pa za zdaj ne morem še vsega razodeti, kar me tišči, o priliki pa si bom že svoje srce olajšal s kakim dopisom, ako bo drago vašemu in našemu „Slovencu“. Za zdaj vam povem, da tu mejimo s furlansko-italjanskim rodod, ki se razprostira do podnožja briških lepih s trto obsajenih holmcev, in da so žalibog bližnje furlanske vasi blizu podnožja tih homcev pred časom bile slovenske, ki so se pa po spodrivanju laškega življa polagoma žalibog do čistega pofurlanile. Tega so nam priča bližnje vasi Ločnik, (zdaj Lucenico!) Moša, Kapriva (Kopriva), Karmin (Cormons*), kjer se s kremenom (kamnom) mlinski kamni lomijo in obdelujejo.

Tako je močnejši in mnogobrojniši laški ljud izpodrinil slovenski rod, oziroma, raznarodil ga in pofurlanil. Pa bojim se tudi zaradi prihodnosti, da če ne dobimo zedinjene „Slovenije“ proti laškemu molohu, se bomo morali v teku prihodnjih vekov čedalje bolj stiskati proti Soči, tej od Lahov naravni imenovani meji, in Bog vé, kako bo z nami prekosočnimi Slovenci, ako bo prišlo do kake prihodnje bojne homatije z „mlado Italijo“, osnovano po prostomavtarstvu, kakor pravijo isti katoliško-laški listi? Pač mora slehern slovenski narodnjak in avstrijski domoljub z bojaznijo gledati v prihodnost, ako do tistihmal ne dobimo zedinjene Slovenije, ali vsaj popolna vresničenja ravnopravnosti, ktera se pa brez zedinjene Slovenije težko misliti da! Komu ni znana zgodovina vojne 1859 in 1866? In

*) Ko sem nekdanj z nekim Lahom govoril, ter mu rekel, da so prebivali svoje dni sami Slovenci v Karminu, mi je odgovoril, da Cormons (Karmin) se izpeljuje od: cor-montium, t. j. srce med gorami, akoravno je Karmin na podnožji vinskih goric. Pis.

mar ni zgodovina naša najboljša in praktična učiteljica? Komu ni znana primorska bitva pri Visu (Lissa) 20. julija 1866, kjer je slavni Tegetthof veliko večje in ponosno laško ladivje slavno premagal? Tedaj so Italijani v zvezi s Prusijo nameravali Avstrijo uničiti in se polastiti vsega njenega obrežja, Dalmacije in Istre. Pa slava slovanski hrabrosti, tačas jim je rajni Tegetthof pot zadela in njih prenapete zahteve osramotil. Kaj pa prihodnost krije, tega nihče ne ve. Na Avstriji pa je ležeče, hočeli iz nas napraviti sebi in nam živ jez in močno trdnjavo proti nenasitljivi Italiji, ali pa nas kot neenakopravni narod še nadalje imeti za Ahilovo peto proti nji vedno manj ali bolj sovražni Italiji.

Še to naj vam sporočim. Dne 5. t. m. so našli truplo nekega laškega duhovna g. Marcolina blizu Karmina v neki strugi. Vdarjen je bil s kamnom na sence. Ni bil neki ravno izgleden duhoven. Pravijo, da ga je nekdo iz njegove zlahte usmrtil zaradi neke pravde. To se je godilo pri belem dnevu prav blizu Karmina 5. t. m. zvečer, ko sta šla od obravnave domu. Dotični mož in žena, s kterima je šel po cesti in ktera sta ga zavrtno napadla in s kamenjem tolkla do smrti, sta že v zaporu in v preiskavi. To je laška brutalnost! Pač malo veselo za one, posebno pa slovenske duhovnike, kateri so po Furlaniji potaknjeni! Toliko za zdaj, a drugipot še kaj, če bo Vam drago. *)

Domače novice.

Ljubljana, 19. novembra.

(Umrli) je 17. t. m. gospod notar dr. Jože Orel, pošten narodnjak in v prejšnjih časih ud mestnega odbora in podžupan, v visoki starosti. Bil je že dalje časa skoro popolnoma slep, zato je 17. t. m. padel na stopnicah tako nesrečno, da je kmalo umrl. Pogreb njegov bo danes popoldne ob štirih.

(Imenovanje.) Računski pregledovalec Fr. Sujer je od denarnega ministra imenovan za računskega svetovalca in provizoričnega voditelja računskega oddelka c. k. finančne direkcije v Ljubljani.

(Dragina.) Med tem, ko so nekteri poljski pridelki zelo po ceni, n. pr. zeljnate glave po krajcarji in še ceneje, so včeraj na ljubljanskem trgu jajca poskočila na 5 kr. eno, le bolj drobna so se dobivala po 4 kr. Tako draga pač pri nas niso bila jajca že davno.

(Vnetica vratu.) ki razsaja že dalje časa po Ljubljani, pa je pobirala dozdej le otroke, se je lotila zdaj že odraslih ljudi. Morda jo bo mraz, ki je zdaj nastopil, jel zatirati.

(Za smojenje mrličev) je tudi „Narod“ kaj močno nasmojen in užgan. „Klerikalcem vseh ver“ ter nasprotnikom tega „omikanega“ početja očita, da so pa vedar le njih „klerikalni predniki“ Husa sežgali. — Kakor v dogmatiki tako so „Narodovi“ možje tudi v zgodovini revno podkovani, ali vsaj se take štulijo; zakaj, ne koncil, ampak država, ne „klerikalci“, am-takratno kervavo in mučilno pravo je bilo Husa obsodilo in sežgalo, — in ker „Narod“ ves gori za državne postave (še najbolj ako so cerkvi nasprotnae), bi se ravno tako lahko reklo, da takratni „narodovci“ so Husa sežgali. Če bi bil „Narod“ takrat živel, ne mara, prvi ogorek bi bil v Husa vrgel, kajti bil je Hus nekako čudno trd z ljudmi, kakoršni so da-

*) Lepo prosimo! Da ste nam zdravi! Vred.

našnji „svoboduharji“ in „liberalci“, ter je učil, da nobeden, kdor je v smrtnem grehu, ni zmožen za službo kake gospodske . . . Pa se je le sam sebe živega „osmodil Narod“, ko je hotel mrtve „smoditi.“

(Slovensko gledišče.) Zaznamovati nam je večer, ki je bil vsem po godu. Prva igra „Pes in mačka“ je prav živa burka, in ker so v nji igrane tri glavne moči: gospodična Podkrajškova in gospoda Schmid in Kajzel, se samo po sebi razumi, da je šlo vse gladko, kar je občinstvo z živahno pohvalo pripoznalo. — V drugi igri „Lažnjivec in njegov sin,“ zelo kratkočasni burki, je pokazal gospod Šušteršič, da tudi on dobro igra, če se naloge uči, kar je takrat storil. Gospod Jeločnik se je pokazal prav velikanskega „lažnjivca“ in pravil prav debele; za vrlo igranje ga je občinstvo glasno pohvalilo. Gospodična Ledarjeva nam je v tej igri in v opereti pokazala, da lepo in marljivo napreduje. Le pogum, talent za igralko se ji vidi. Gospoda Juvančič in Kajzelj sta svoji stranski nalogi tako izpeljala, da je bilo občinstvo res z vsem zadovoljno. —

Opereta „Skrivnost ljubezni“ je že znana, nima posebno prijetnih ali umetnih melodij, a ker so pevci: gospodična pl. Neugebauerjeva in gospoda Meden in Nolli bili vsi dobrega glasu, izvrstno peli in igrali, je opereta bila prijeten sklep po vsem zabavnega večera in občinstvo je pevce in igralce s ploskanjem klicalo in hvalilo. — Polno zopet gledišče ni bilo tako, kakor bi bili igralci zaslužili, nekoliko zavoljo slabega sneženega vremena, nekoliko pa zato, ker je več del lož v rokah nemškutarjev. — V nedeljo bo zopet slovenska predstava, igrala se bo že znana ginljiva žalogra „Marie, Jeanne.“

(Nevljudnost vodstev železniških.) Prepričani smo, da je v prvi vrsti občinstvu — ne le po mestih, ampak tudi po deželi, po kmetih — mnogo ležeče na tem, da zvedo natančno, kdaj prihajajo različni vlaki v Ljubljano, Trst, Celje, Maribor, in kdaj od tod odhajajo, da se vedo ravnati po tem. Tedaj bi moralo vodstvom železnic, ki se gotovo le po občinstvu vzdržujejo, ravno toliko ali morda še več ležeče biti na tem, da se vsaka prememba, katerih je zlasti zdaj vedno veliko, kar mogoče razglasi. Kaj pa storé vodstva v ta namen? Toliko ko nič! Par velikih plakatov se nabije navadno že prepozno po mestnih voglih, to je vse, kajti plakati na kolodvorih tega namena nikakor ne spolnujejo, ker jih popotnik bere še le, ko tje pride, in vidi iz njih, da je prišel za toliko ur prepozno ali prezgodaj in da mu je čakati ali pa iti zopet domu; čakati je pa zlasti pozimi neprijetno, ker čakalnice so navadno mrzle, nezakurjene. Najpriležnejša in gotovo tudi najboljša pot bi bila, ako bi železnice vožni red in vsake premembe hitro razglasevale po naših časnikih. Ali to se ne zgodi, marveč še če pošlje kako vredništvo na kolodvor po novi vožnji red, da bi ga samo iz svoje volje razglasilo, ga ne dobi, češ, da je le toliko in toliko plakatov došlo iz Dunaja, ki so pa že vsi drugam namenjeni.

Tako si moramo sami z velikim trudom preskrbeti taka naznanila, da jih priobčimo, in pri tem se lahko zgodi, da se kaka napaka vrine. To se nam je zgodilo pred kratkim, ko smo priobčili novi red, in sicer glede Rudolfove (gorenjske) železnice, ktere vodstvo je do časnikov posebno nevljudno. Vlaka, ki prihajata v Ljubljano, smo napačno naznanili; prihajata namreč: prvi ob 11. uri 50. minut zjutraj, drugi ob 2. uri 30. minut ponoči, kar zdaj, ko smo zvedeli popravimo. Na vsak na-

čin pa bi bilo želeti, da bi se vodstva železnice bolj ozirala na slovenske časnike, in bi jim naznanjala vožnje premembe o pravem času. —

Razne reči.

— Čitalnica v Kamniku napravi prihodnjo nedeljo, t. j. 22. listopada, v svojih prostorih „besedo“ s sledečim programom: 1. a) „Prisega“, dvospev s spremljevanjem na glasoviru; b) „Planinar“, četverspev. 2. „Ključek je od mrtvih vstal“, burka v enem dejanju. 3. Ples. — K tej veselici se vljudno vabijo vsi čč. gg. društveniki, kateri smejo pripeljati tudi sposobne neude; vstopnina navadna.

— Cerkevna slovesnost. Iz Ptuja se nam piše: Pretečeno nedeljo 15. t. m. so mil. knezoškof lavantinski posvetili novo postavljeno cerkev sv. Martina v Hajdini poleg Ptuja. Prelepi hram božji postavil se je z denarjem (okoli 20.000 gl.), kterege je rajni g. župnik Kvar za ta namen velikodušno odločil. Slava in večni spomin vrlému pokojniku!

— Burja in sneg. Iz ilir. bistriškega okraja se nam 15. novmb. piše: Komaj je sv. Martin skoz lepo podnebje od nas odšel, že se drugi dan stemni višava, in v petek jutro začne po burji snežiti, in vihra s snegom postaja bolj in bolj tako strašanska, da so zidovi škripali; in da so v soboto morali vozniki še prazne vozove na cesti izprezati in v bližnje vasi iti, da so se pogina rešili. Po cestah in potih je pa zdaj dosti dela, kterege so zameti napravili.

— Tatje so vlomili v farovž v Preski pri Medvodah in pokradli denar, zlatnino in srebrnino ter druge stvari, do katerih so mogli priti.

Listnica opravištva.

G. J. V., kapl. v V.: Vaše naznanilo zaradi spremenjenja naslova smo še le 14. t. m. prejeli, ter Vašim željam vstregli; vse poprejšnje liste smo sicer v redu, pa pod starim naslovom pošiljali.

G. J. V. v P.: Naznanjene številke smo vnovič poslali. Da niste treh listov po vrsti prejeli, si ne vemo razjasniti.

Gg. slov. bg. v G.: Poslali smo Vam tri liste začeni 12. t. m.; tedaj precej, kakor smo naročilo prejeli. Če jih niste prejeli, Vam jih dopošljemo.

Umrlj so:

13. nov. Jože Adler, sin predst. podružnice „narodne banke“, 15 l., za oslabiljenjem po vnetju grla. — Marija Močnik, branjevka, 59 l., za pljučnim oslabiljenjem. — Marija Hiti, šivilja, 24 l., za pljučno sušico. — Peter Pavlič, kurjačev otrok, 4 l., za božjastjo.

15. nov. Ivana Wernig, hči hišn. posestnika, 17 l., za vročinsko boleznijo. — Anton Pečnik, vprégalca vozov otrok, 5 l., za vnetjem vratu.

16. nov. Henrik Kokel, kletarjev otrok, 5 m., za krčem. — Ana Podlogar, kočijažev otrok, 31, za škrlatnim prisadom. — Angelika Pavlin, hči oficijla dež. vlade, 26 l., za vnetjem vratu. — Anton Zor, pisac, 43 l., za vročinsko boleznijo.

17. nov. Franciška Hribar, sodarskega pomagča hči, 8 l., za škrlatnim prisadom.

Eksekutivne dražbe.

21. nov. 3. M. Narobe tovo iz Svilj (1068 gl.) v Ljubljani. — 3. M. Kovan-ovo iz Bele (1670 gl.) v Vipavi. — Mart. Pavlič-ovo iz Zagorice (270 gl.), — 3. Ant. Žužk-ovo iz Jernaka (4350 gl.), obe v Vel. Laščah. — 3. Lize Jakobin ove iz Skril (798 gl.), — 3. J. Snój-ovo pri sv. Jakobu (1347 gl.), — 3. Neže Tomažič-ove iz Javor (1131 gl.), vse v Ljubljani. — 3. B. Ferlan-ovo iz Naloga (360 gl.) v Loki. — 2. Jan. Tekavč-ovo iz Gradeka (621 gl.) v Vel. Laščah. — 2. Kat. Marčeve s Slapa v Vipavi. — 2. Baz. Heršnjak-ovo iz Brševce (1200 gl.) v Metliki. — 2. Ant. Pirman-ovo iz Poverš (1983 gl.) v Krškem. — 2. Fr. Terbižan-ove iz Goč v Vipavi.

— 2. Jan. Zaveršnik-ovo iz Lakale (405 gl.) v Krškem. — 2. Ant. Ažman-ovo iz Bistrice (2950 gl.) v Radolici. — 1. Ant. Meden-ovo iz Senožeč (1530 gl.), — 1. Jože Dekleva-vo iz Landola (408 gl.), — 1. Katarine Premru-tove iz Razdrtega (580 gl.), vse v Senožečah. — 1. France Pšenica-vo iz Koroške Bele (4470 gl.) v Kranjski Gori. — 1. Matija Luster-jevo iz Viševka (3820 gl.) v Kranju. — 3. Miha Narobe-tovo iz Zale (1068 gl.) v Ljubljani. — 1. Jan. Česark-ovo v Ribnici.

23. nov. 3. Tom. Pogorelec-ovo (110 gl.) v Kočevji. — 3. J. Bergant-ove iz Prevoj (350 gl.) v Ljubljani. — 3. Ign. Debelak-ovo iz Travnika (1080 gl.) v Ribnici. — 2. Jer. Hreščak-ovo iz Sinadola (302 gl.) v Senožečah. — 2. Jozefe Vilhar-jevo iz Kalea (2620 gl.) v Ipavi. — 1. Miroslav Vilhar-jevo (36783 gl.) v Bistrici iz Kalea. — 1. Matevž Jenko-ta iz Voklega (595 gl.) v Kranju.

24. nov. 3. Jož. Brič-ovo iz Davče (2030 gl.) v Loki. — 3. Greg. Vičič-ovo iz Topol (1000 gl.) — 3. Jan. Frank-ovo iz Bere, obe v Bistrici. — 3. Mat. Grimšič-ovo iz Hrastja (745 gl.) v Krškem. — 3. Ant. Urbič-ovo (580 gl.) v Rátečah.

Denarstvene cene.

17. novembra.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		70.05	70.15
5% renta v srebru		74.55	74.65
Srečke (lozi) 1854. l.		102.—	102.25
" " 1860. l. celi.		109.—	109.35
" " 1860. l. petinke		112.90	113.10
Premijski listi 1864. l.		138.25	138.75
Zemljišćine odveznice.			
Štajarske po 5%		93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		86.50	—
Ogerske po 5%		77.75	78.25
Hrvaške in slavonske po 5%		79.75	80.15
Sedmogradske po 5%		74.75	75.75
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		987	989
Unionske banke		122 —	122.25
Kreditne akcije		236.25	236.50
Nižoavstr. eskomptne družbe		940.—	945.—
Anglo-avstr. banke		148.50	148.75
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gl. a. v.		167.75	168.—
Tržaške " 100 " k. d.		106.—	106.50
" " 50 " " "		52.—	53.—
Budenske " 40 gl. a. v.		25.—	25.50
Salmove " 40 " " "		32.—	33.—
Palfi-jeve " 40 " " "		24.—	25.—
Clary-jeve " 40 " " "		26.25	26.50
St. Genois " 40 " " "		26.25	26.75
Windischgrätz-ove " 20 " " "		23.—	23.50
Waldstein-ove " 40 " " "		23.—	23.50
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.27 1/2	5.28 1/2
Napoleons'or		8.90	8.91
Srebro		104.65	104.75

Telegrafšćne denarne cene

18. novembra.

Papirna renta 70.10. — Srebrna renta 74.60. — 1860letno državno posojilo 109.10. — Bankine akcije 992 — Kreditne akcije 235.25. — London: 110.25. — Srebro 104.70. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.89.

Dva lepa konja

v najboljši starosti — pripravna za kočijo in kmetijo — sta naprodaj v **Dolu hiš št. 14** nasproti šoli. (62-1)

Oznaniilo.

Prodaja se zdaj pri M. Gerberju v Ljubljani po zelo znižani ceni:

KLJUČ

za poštevanje, razštevanje in metrično mero s „pojasnilom“ vred po 2 kr. a. v.

Abecednica

s podobami

za čitanje in štetje po 18 kr. a. v.

Kdor pa naroči pri pisatelju Žnidarčič-u na Banjšćah (pošta: Canale bei Görz) po 10 iztisov te ali une knjižice, ta prejme na vsakih 10 še 2 iztisa za privrček.

„Slovenski učitelj“ govori v 3. štev. (str. 44) obširno o „Abecednici“ ter sklepa tako: „Kaj tacega nemajo še Nemci ne, kakor so te podobe, ktere služijo dvojnemu namenu: kazalnemu poduku in izpoznavanju pismen. Mislimo toraj, da bi se moglo slovensko učiteljstvo po pravici ponašati s to „Abecednico“. Priporočamo jo najtopleje vsem čast. čitateljem našega lista.“ (57—3)

„Abecednica“ se dobiva tudi v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohora, v Mariboru pri Ferlincu, v Gorici pri Wokulatu in Filaku, v Zagrebu pri Hartmanu, v Pragi pri Gregru.

(54—6)

Ces.
dvorna
za zvonove
I. Hilzerja
v Dunajskem

kralj.
livarna
in metale
& sinov
Novem mestu

(Ignaz Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt)

se priporoča na naročevanje zvonov vsake teže in vsakega glasa ter tudi za vsake izdelke iz vlitiga metala.

Za pred odločeni glas ali čisto harmonični akord naročenega zvonovja (več zvonov) se daje poroštvo. Zvonovom se pridaja tudi vsa druga oprava, jarmi iz lesa ali železa po najboljši in najnovejši šegi narejeni, tako da se veliki in težki zvonovi prav lahko gonijo, ker tekó po zobcili na novo iznajden način; tudi se lahko presučejo, kedar koli treba, brez posebne naprave, tako da zvonovi dalje trpe in mnogo lepše pojó.

Tudi se zvonovi tako vredijo, da se pri zvonenji vsi lepo vjemajo in kembliji drug za drugim v lepem redu bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta livarna novo drugo za drugim v lepem redu bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta livarna novo sistemo, po kateri vsak novo opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v zvoniku en sam človek v kakih urah po zelo priprosti napravi brez vseh stroškov tako vrediti more, da zvonovi enako, hitreje ali pa bolj počasi tekó.

Naročila se izgotovljajo natančno in po ceni. Zarad plače so ugodni pogoji. Kar ta livarna obstoji, 33 let, je vtila 2930 večih zvonov, ki so tehtali 12800 centov.

Pri Dunajski razstavi l. 1873 2 medaliji za napredek za 8 zvonov s skupno težo 300 centov, vlitih za votivno cerkev na Danaji in razstavljenih.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.